

Primedbe na vojno suđenje u Nišu za ratni zločin protiv civila

Vojni sud u Nišu izrekao je 11. oktobra 2002. godine prvu presudu za ratne zločine počinjene tokom oružanih sukoba na Kosovu. Presuda je zasnovana na priznanju bivših vojnika Danila Tešića i Mišela Seregija pred sudom da su početkom aprila 1999. godine u okolini Prizrena ubili a potom spalili tela dvojice neidentifikovanih albanskih civila i priznanju kapetana Rada Radojevića u istrazi da je ubistvo izvršeno prema naredbi oficira bezbednosti potpukovnika Zlatana Mančića. Potpukovnik Mančić je osuđen na sedam godina zatvora, kapetan Radojević na pet godina, vojnik Tešić na četiri i vojnik Seregi na tri godine zatvora.

Suđenje pred vojnim sudom u Nišu politički i pravno je važno jer je reč o prvom vojnom suđenju u Srbiji za ratne zločine. Fond za humanitarno pravo ima, međutim, ozbiljne prigovore u vezi sa primenom Ženevskih konvencija i utrdivanjem činjenica.

Sud nije utvrdio identitet dvojice albanskih civila, iako je to mogao da učini uvidom u dokument Međunarodnog crvenog krsta o nestalim na Kosovu, gde se na strani 47 navode imena Temaja (Sadika) Miftara (1933) i Selmana (1929) iz Kušnina (Kushin), s napomenom da su poslednji put viđeni 5. aprila 1999. godine u Kušninu i da im se od tada gubi trag.

Sud se pogrešno pozvao na Ženevsku konvenciju o zaštiti civila za vreme rata koja se primenjuje u oružanim sukobima koji imaju međunarodni karakter. Haški tribunal je sukob na Kosovu između srpskih oružanih snaga i Oslobođilačke vojske Kosova definisao kao oružani sukob nemeđunarodnog karaktera. To znači da se iz korpusa ženevskih konvencija primenjuje samo zajednički član 3 koji reguliše odredbe koje strane u sukobu moraju da primenjuju. Sud je uoči izricanja presude prihvatio izmenu optužnice, kojom je tužilac odustao od primene zajedničkog člana 3 Ženevskih konvencija koji zabranjuje **“u svako doba i na svakom mestu povrede koje se nanose životu i telesnom integritetu, naročito sve vrste ubistava, sakaćenja, svireposti i mučenja”**. Prihvatanejm tog pristupa sudsko veće kojim je predsedavao pukovnik Radenko Miladinović priklonilo se resprostranjenom stavu u vojnim, političkim i pravnim krugovima u Srbiji da se na Kosovu radilo o borbi srpskih snaga protiv terorizma i NATO agresora. U skladu s tim stavom, sudsko veće je odlučilo da se pozove na povrede Ženevske konvencije o zaštiti civila, člana 33 u vezi sa članom 5, koji regulišu zaštitu civila u koje strana u sukobu (srpske oružane snage) ima ozbiljnih razloga da sumnja da rade na njenu štetu ili da se bave špijuniranjem.

Sud je oglosio krivim oficira Mančića za povrede člana 33 stava 3, **koji zabranjuje represalije prema zaštićenim licima**, u vezi sa članom 5 Ženevskih konvencija o zaštiti civila u oružanim sukobima međunarodnog karaktere, koji reguliše postupak i uskraćivanje zaštite prema konvenciji ako je reč o **“špijunima, saboterima i osobama koje su davale povoda opravdanoj sumnji da se odaju delatnosti štetnoj po bezbednost države”**.

Izrečene zatvorske kazne oficirima i vojnicima Vojske Jugoslavije dodatno pojačavaju

utisak da su predsednik sudskog veća i ostali članovi veća pistrasni i na strani počinitelaca umesto zakona. Visinom zatvorske kazne vojni sud u Nišu degradirao je princip pravične zatvorske kazne.

Činjenice

Prema navodima optužnice od 19. jula 2002. godine, potpukovnik Zlatan Mančić i kapetan Rade Radojević su krivi za krivično delo ubistva u podstrekavanju iz čl. 47 st. 2. tačka 6 Kaznenog zakona Republike Srbije, u vezi sa čl. 23. Kaznenog zakona SR Jugoslavije, bivši vojnici Danilo Tešić i Mišel Seregi kao saizvršiocu u ubistvu iz čl. 47. st. 2, tačka 6 KZ RS u vezi čl. 22 KZ SRJ, i oficir Mančić još za krivično delo zloupotrebe službenog položaja iz čl. 174. st. 1 KZ SRJ u produženom trajanju.

Na osnovu instrukcije vrhovnog vojnog tužioca, vojni tužilac u Nišu je 16. septembra 2002. godine izmenio optužnicu, tako da je oficire Mančić i Radojević optužio za krivično delo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva (čl. 142 st. 1 KZ SRJ), a bivše vojnike Tešića i Seregija kao saizvršioce krivičnog dela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva. U izmenjenoj optužnici ostala je optužba protiv Mančića za zloupotrebu službenog položaja.

Na završnom glavnom pretresu 11. oktobra 2002. godine, pre izricanja presude, tužilac je izmenio optužnicu u odnosu na prvooptuženog Zlatana Mančića, oslobađajući ga odgovornosti za povrede zajedničkog člana 3 Ženevskih konvencija a okrivljujući ga za povrede člana 33 stava 3 u vezi sa članom 5 Ženevskih konvencija o zaštiti civila u oružanim sukobima koji imaju međunarodni karakter.

Oficir bezbednosti potpukovnik Zlatan Mančić početkom aprila 1999. godine u selu Kušnin kod Prizrena naredio je vojniku Tešiću da sa još jednim vojnikom strelja dvojicu Albanaca navodno zato što odaju položaje Vojske Jugoslavije. Istom prilikom, naredio je kapetanu Radojeviću da odredi drugog vojnika, te je ovaj naredio vojniku Seregiju da sa Tešićem strelja pomenuta lica. Tešić i Seregi su dvojicu Albanaca povelili ka Prizrenu, i na putu gde je stajao automobil marke "lada", Tešić je Albancima rekao da sami produže za Prizren. Kada su dvojica Albanaca odmakli desetak metara, Tešić je ispalio metak u pravcu jednog i na mestu ga ubio. Seregi je ispalio metak u pravcu drugog Albanca, ranio ga u predelu leđa i zatražio od Tešića da ga on dokrajči. Tešić je to učinio. Posle ubistva zapalili su njihove leševe. Nekoliko dana posle ubistva vojnik Tešić je prijavio zločin organima vojne bezbednosti u Prizrenu. U vezi sa priznanjem je saslušan.

Oficir bezbednosti Mančić je neutvrđenog dana krajem marta meseca 1999. godine iznad mesta zvanog Vran stena na putu Orahovac-Mališevo opljačkao jednog Albanca tako što ga je vikom i šamarom prisilio da mu preda novac u neutvrđenom iznosu nemačkih maraka. Sa prisvajanjem tuđe imovine oficir Mančić nastavio je do 9. maja 1999. godine, kada ga je vojna policija uhvatila i oduzela mu 470 maraka, par minđuša, polomljeni prsten, video kameru marke "sony" i dva foto-aparata, koje je Mančić pronašao prilikom

pretresa terena i zadržao za sebe.

Potpukovnik Zlatan Mančić negirao je da se ubistvo uopšte dogodilo i da je optužba plod mašte bivših vojnika Tešića i Seregija, dok je kapetan Radojević potvrdio događaj, ali je negirao svoje učešće u izdavanju i prenošenju naređenja

Preporuka

FHP čeka da će Vrhovni vojni sud pažljivo razmotriti sudske spise i primedbe FHPa i u interesu pravde odlučiti da predmet vrati vojnom sudu u Nišu na ponovno razmatranje.

Fond za humanitarno pravo

